



РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

15 квітня 2021 року

м. Вінниця

Р І Ш Е Н Н Я

№ 13

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо проектів Законів України "Про ліквідацію Окружного адміністративного суду міста Києва та утворення Київського міського окружного адміністративного суду" (реєстр. №5369 від 13.04.2021 р.) і "Про внесення зміни до розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (реєстр. №5370 від 13.04.2021 р.), відповідно до статті 126, частини восьмої статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (зі змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо проектів Законів України "Про ліквідацію Окружного адміністративного суду міста Києва та утворення Київського міського окружного адміністративного суду" (реєстр. №5369 від 13.04.2021 р.) і "Про внесення зміни до розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (реєстр. №5370 від 13.04.2021 р.) узяти до відома.

2. Схвалити звернення до Президента України та народних депутатів України, що додається.

Голова
Ради суддів України

Б.С. Моніч

Вельмишановний пане Президенте України!

Вельмишановні народні депутати України!

Рада суддів України, засвідчуючи Вам свою повагу, звертається до Вас від імені всіх суддів України, які здійснюють правосуддя ім'ям держави Україна з наступним.

Обговоривши проекти законів України "Про ліквідацію Окружного адміністративного суду міста Києва та утворення Київського міського окружного адміністративного суду" (реєстр. 5369 від 13.04.2021 р.) і "Про внесення зміни до розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (реєстр. N 5370 від 13.04.2021 р.), Рада суддів України вважає за необхідне звернути увагу Президента і Верховної Ради на таке.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Відповідно до вимог статті 125 Конституції України, судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом.

Суд утворюється, реорганізовується і ліквідується законом, проект якого вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя.

Оскільки судоустрій в Україні, крім Конституції, визначається законом, та враховуючи, що сама Конституція України не передбачає підстав для ліквідації суду, вбачається, що такі підстави можуть бути визначені виключно на рівні закону.

При цьому, відповідно до вимог преамбули Закону України "Про судоустрій і статус суддів", цей Закон визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд, а стаття 4 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" передбачає, що судоустрій і статус суддів в Україні визначаються Конституцією України та законом.

Вища рада правосуддя відповідно до пункту 15 частини першої статті 3 Закону України "Про Вищу раду правосуддя" надає обов'язкові до розгляду консультативні висновки щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів.

03 лютого 2021 року з Офісу Президента України надійшов лист від 01 лютого 2021 року № 45-01/326 із проханням повідомити позицію Вищої ради правосуддя щодо проекту Закону України "Про ліквідацію та утворення

окружних адміністративних судів, юрисдикція яких поширюється на територію Київської області та міста Києва".

04 березня 2021 року Вища рада правосуддя надала Консультативний висновок щодо проекту Закону України "Про ліквідацію та утворення окружних адміністративних судів, юрисдикція яких поширюється на територію Київської області та міста Києва", затверджений Рішенням Вищої ради правосуддя від 04 березня 2021 року № 581/0/15-21.

У цьому Висновку Вища рада правосуддя чітко констатувала, що реалізація вказаного законопроекту не видається можливою до моменту створення та початку роботи повноважного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, оскільки переведення суддів із ліквідованих до новоствореного суду може відбуватися виключно на підставі та в межах рекомендацій Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Вища рада правосуддя також вважала за необхідне наголосити, що незмінність суддів та безпека їх перебування на посаді є найважливішим елементом незалежності суддів. Вища рада правосуддя у своєму висновку нагадала позицію Венеційської комісії про те, що не існує нічого більш небезпечного для незалежності суддів, ніж створення враження у суддів та широкої громадськості, що новообрані політичні органи держави матимуть повноваження вирішувати чи залишати суддів на їх посадах, чи ні.

До того, Вища рада правосуддя звертала увагу на відсутність належного обґрунтування оптимізації видатків державного бюджету які свідчили б про доцільність та ефективність запропонованих змін, й на те, що сам законопроект має відповідати загальним вимогам до проєктів нормативних актів: бути чітким, узгодженим та обґрунтованим, таким, що не породжує сумнівів у конституційності та відповідає принципу незалежності судової влади.

Рада суддів вважає, що внесенню на розгляд парламенту законопроектів, які передбачають ліквідацію (реорганізацію) суду (-ів) має передувати їх широке обговорення, зокрема професійними суддями. Розгляд законопроектів у Верховній Раді повинен відбуватися з урахуванням позиції суддівського корпусу з ключових питань. Лише за таких умов можливе прийняття законів, які відповідатимуть загальносуспільним та загальнодержавним інтересам.

Водночас Рада суддів України нагадує, що у відповідності до положень статті 102 Конституції України, саме Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини та громадянина.

Згідно з ч. 2 статті 19 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", підставами для утворення чи ліквідації суду є зміна визначеної цим Законом системи судоустрою, необхідність забезпечення доступності правосуддя, оптимізації видатків державного бюджету або зміна адміністративно-територіального устрою.

При цьому, визначений частиною 4 статті 19 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" перелік підстав для ліквідації суду є вичерпним і може бути доповнений виключно шляхом внесення змін до вказаної норми Закону.

Разом з тим, аналізуючи вимоги ч. 4 статті 19 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" вбачається, що жодна з наведених виключних підстав

для ліквідації судів, визначених проектом закону №5369, не має місця в об'єктивній дійсності, тобто просто кажучи – відсутня.

Так, наразі не здійснюється така зміна системи судоустрою або адміністративно-територіального устрою, яка б передбачала ліквідацію Окружного адміністративного суду міста Києва.

Ліквідація будь-якого суду в такий спосіб є посяганням на Конституцію України та призведе не тільки до колапсу та краху судової гілки влади, а й до краху України, як правової держави.

Рада суддів України ще раз звертає окрему увагу на те, що на сьогодні процес формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України ще навіть не розпочинався.

Як наслідок, понад 45 тисяч справ (переважна більшість з яких – соціальні спори), які знаходяться в провадженні Окружного адміністративного суду міста Києва та понад 160 тисяч справ, які знаходяться в архіві будуть передані до Київського окружного адміністративного суду, що поставить під загрозу належну реалізацію конституційного права громадян, передбаченого статтею 55 Конституції України, на судовий захист.

Враховуючи штатну чисельність суддів Київського окружного адміністративного суду (25 суддів), кожен суддяцького суду отримає додатково близько 2000 справ у своє провадження.

Така передача справ з одного суду до іншого призведе до того, що розгляд справ розпочнеться спочатку, в силу положень частини 14 статті 31 Кодексу адміністративного судочинства України, а отже, позивачі будуть роками чекати на своє законне та обґрунтоване рішення суду, а відтак показник доступності до правосуддя в аспекті адміністративного судочинства буде суттєво погіршений не лише на території міста Києва, а і на території Київської області.

Наведене є критичним не тільки з урахуванням великої кількості населення, яка проживає на вказаній території та буде позбавлена права на оперативний доступ до правосуддя, але й виходячи з особливо важливого для всієї країни статусу суб'єктів владних повноважень, рішення яких можуть бути предметом оскарження.

Крім того, оптимізація видатків державного бюджету, у разі реалізації проектів Законів, не матиме місця, адже навпаки, Державний бюджет України понесе додаткові витрати, пов'язані з процесом ліквідації суду та утворення нового, який фактично виконуватиме ту саму роль, яку наразі виконує Окружний адміністративний суд міста Києва.

Окремо варто наголосити, що проекти Законів не розв'язують питання правового статусу та подальшої діяльності суддів Окружного адміністративного суду міста Києва.

Незалежність і недоторканність суддів гарантовано Конституцією і законами України.

Випадки припинення повноважень судді чітко визначено статтею 126 Конституції України і остання серед свого переліку не містить можливості припинення таких повноважень у спосіб, визначений запропонованим законопроектами.

Не існує нічого більш небезпечного для незалежності суддів, ніж створення враження в суддів та широкої громадськості, що новообрані політичні органи держави вирішують чи залишати суддів на їх посадах, чи ні.

Захищеність суддів на рівні Конституції України є найважливішою гарантією незалежності судової влади, неупередженого, об'єктивного, безстороннього та незалежного виконання суддями своїх обов'язків щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, забезпечення верховенства права та конституційного ладу в державі.

Європейська Хартія про статус суддів встановлює, що суддя, який обіймає посаду в суді, не може бути призначеним на іншу судову посаду або бути переведеним на будь-яку іншу роботу, навіть якщо це відбувається з підвищенням по службі, без його вільно висловленої згоди.

Водночас проекти Законів не передбачають будь-яке переведення суддів та апарату Окружного адміністративного суду міста Києва.

Так, внаслідок не вирішення під час проведення попередньої судової реформи питання переведення суддів Верховного Суду України до Верховного Суду, була створена правова колізія, яка на сьогодні не вирішена на законодавчому рівні і за якої судді Верховного Суду України продовжують обіймати посади, отримуючи заробітну плату, але не розглядають справи.

Крім того, такі поспішні дії щодо ліквідації суду в той час, коли відсутня Вища кваліфікаційна комісія суддів України, призведуть до колосальних витрат бюджетних коштів, яких і так не вистачає на виплати заробітних плат працівникам апаратів судів.

Рада суддів України закликає не повторювати вже допущені помилки з їх існуючими невідворотними наслідками.

Окремо необхідно наголосити, що Рада суддів України, підтримує бажання Президента України зміцнити довіру до судових органів влади. При цьому, варто наголосити, що окрім внутрішніх факторів, які впливають на рівень довіри до судів, є і зовнішні, такі як тиск та систематичні негативні інформаційні кампанії проти суддівського корпусу. І ці дії не лише не засуджуються владою, а подекуди навіть схвалюються та поширюються. Реальні показники довіри до судів, а особливо серед тих, хто був учасником судових проваджень, на порядок вище.

Підсумовуючи викладене, слід прийти до висновку, що наразі відсутні правові підстави для внесення та, відповідно, прийняття запропонованих Президентом України проектів Законів.

Рада суддів України готова долучитись до розробки та удосконалення чинного законодавства України у сфері судоустрою і статусу суддів, і закликає всі державні органи та інституції поважати та дотримуватись гарантій незалежності суддів та судів.

З повагою

**Голова
Ради суддів України**



Б.С. Моніч